

Kancelaria biskupów krakowskich w latach 1455–1488.

Stan i perspektywy badań

W latach 1455–1488 diecezją krakowską rządziło pięciu biskupów: Tomasz Strzępiński (1455–1460), Jakub z Sienna (1461–1463), Jan Gruszczyński (1463–1464), Jan Lutek z Brzezia (1464–1471) i Jan Rzeszowski (1471–1488). Byli oni zarządcami diecezji w sprawach doczesnych i duchowych, władcami dóbr ziemskich, sędziami i kanclerzami Uniwersytetu Krakowskiego. Ich kancelaria stanowiła jedno z najważniejszych miejsc kultury pisma w Królestwie Polskim drugiej połowy XV w. Była ona ośrodkiem administracji diecezją, miejscem komunikacji ordynariuszy z wiernymi, stanowiła miejsce pamięci, w którym zbierano dokumenty ważne dla przeszłości diecezji. W jej skład wchodził zespół profesjonalistów słowa pisanego.

Opracowanie dokumentacji i personelu tejże kancelarii stanowi cel projektu doktorskiego, który realizuję w Instytucie Historii im. Tadeusza Manteuffla PAN. W referacie skupię się na trzech zagadnieniach. W pierwszej kolejności omówię na wybranych przykładach dotychczasowe badania nad dokumentem i kancelarią biskupią w średniowiecznej Europie. Zwrócę uwagę na zmieniające się trendy badawcze oraz metody obecne w badaniach nad tym zagadnieniem. Następnie scharakteryzuję podstawę źródłową pracy. W głównej mierze stanowi ją dokumentacja tejże kancelarii. Dotychczasowa kwerenda pozwoliła zidentyfikować blisko 300 dokumentów i listów tych ordynariuszy. Około 60 zachowało się w oryginale, pozostałe w późnośredniowiecznych i wczesnonowożytnych kopiach – transumptach, księgach urzędowych, kopiariuszach i formularzach. Uzupełnieniem materiału będą, pierwsze zachowane dla biskupstwa krakowskiego, księgi wpisów biskupów (*acta episcopalia*) Jana Lutka z Brzezia (z lat 1464–1471) i Jana Rzeszowskiego (z lat 1472–1488). Większość dokumentów, listów oraz obie wymienione księgi nie zostały wydane drukiem i są słabo znane w literaturze. W trzeciej części referatu przedstawię szczegółowe cele projektu, jego koncepcję, dotychczasowe hipotezy, kwestionariusz badawczy i przyjętą metodykę badań. W trakcie jego realizacji chciałbym wykorzystać metody charakterystyczne zarówno dla klasycznych badań nad średniowieczną dokumentacją i kancelariami (analiza dyplomatyczna, paleograficzna czy prozopograficzna), jak i nowszych badań nad społeczną historią komunikacji. Wykorzystując zebrany materiał źródłowy, wskażę wybrane problemy, które chciałbym poruszyć w trakcie realizacji projektu oraz przedstawię pierwsze obserwacje.